

Praktiske og økonomiske fjøsløsninger

Knut Evensen, rådgiver Nortura

Et sauefjøs:

- Skal stimulere til god helse og god dyrevelferd for det enkelte dyr
 - Skal være en trivelig og rasjonell arbeidsplass for bonden
 - Skal ikke være dyrere enn at man kan tjene penger frå fjøset etter utbygginga ved normalt god drift
- =
- Godt grunnlag for god drift både for bonde og dermed dyr

Hva er kravet på sau?

- Formålet med forskriften er å legge forholdene til rette for god helse og trivsel hos sau og geit, og sikre at det tas hensyn til dyrenes naturlige behov.

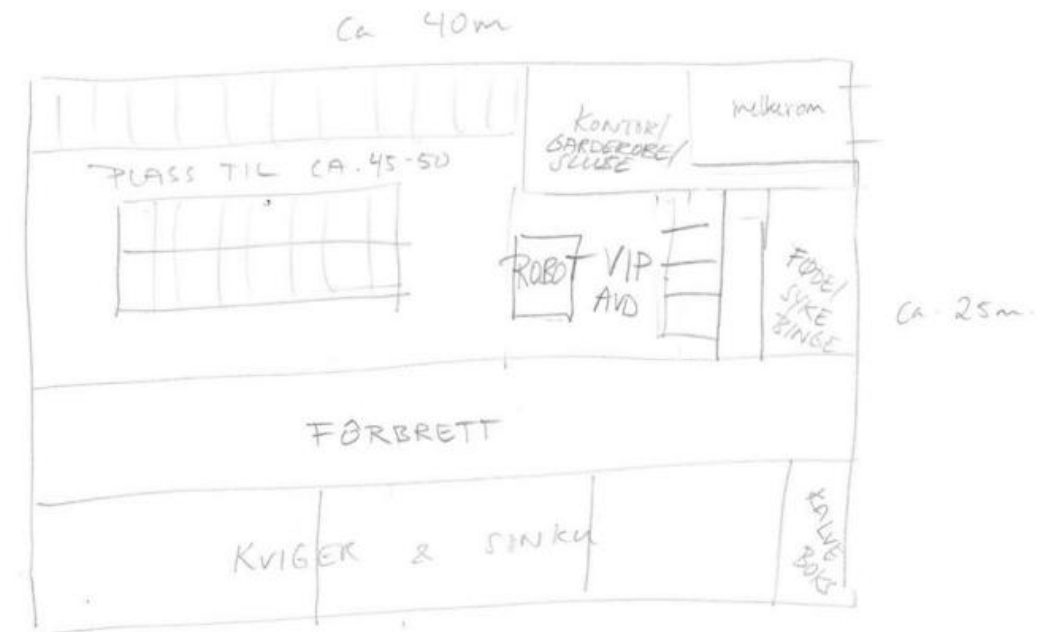
Forskrift om velferd for småfe

- Minst 3 tette vegger og tak med tilfredsstillende liggeunderlag
- Nok vann og mat
- Minimumskrav
- Ellers mest anbefalinger

Planleggingsprosess

- Avklaring av behov og ønsker/ambisjoner-produksjonsgrunnlag
- Type bygg
- Logistikk på gården, tunutforming
- Lage skisse basert på valgt driftsopplegg
- Økonomi og finansiering

Driftsplan, økonomi og motiv

- Hva og hvem bygger du for?
 - Deg sjøl
 - Flottere en naboen
 - Med eller uten familien
 - Tjene meste mulig penger, eller interesse
- Hva er ressursgrunnlaget?
 - Må du kjøpe fôr
 - Beiteressurser, vår, sommer og høst
- Deltid, fulltid eller noe midt i mellom?
- Målet må være og skape et best mulig produksjonsresultat med god produksjon

Billig, eller dyrt og funksjonelt? Driftsplan!

Vurdering ombygging-kombinasjon

- Tilstand bygning
- Viktig å sjekke betong, bæring/konstruksjon, grunn og beliggenhet
- Funksjonalitet for videre drift. Lover og regler med bla ny dyrevelferdsmelding og krav
- Produksjonspotensialet etter ombygging
- Sauen får alltid plass
- Økonomi
 - Vanskelig å forkaste noe man har?
 - Ombyggingsløsninger blir ofte kompromisser?
 - Mindre rasjonelle, mere arbeid, dårligere dyrevelferd?
 - Kan bety mindre investering?
- Hvem kan gi meg råd om mitt fjøs?
 - NLR
 - Byggningsrådgivere, konsulenter
 - Leverandører av fjøs og I-Mek
 - Naboen
 - Vi i Nortura

Hvordan bygge et godt fjøs?

- Fôringslinje etter valgt type fôring
- Gjennomtenkte planløsning ut i fra egne behov
- Logistikk for både dyr og røkter, tilpasset fjøset!
- God utforming på binger
- Riktig og dimensjonert ventilasjon
- Velferdsrom m/smittesluse
- Inn/utlasting av dyr
- Godt vannopplegg
- Viktig med oppfølging i ettertid
 - Leverandører
 - Nortura
 - NLR

Planlegging for framtida

Hva vil møte oss?

Endrede krav fra myndigheter -
rammebetingelser

Økonomiske hensyn – innsatsfaktorer

Miljøhensyn klimaregnskap/bærekraft,
bygningmaterialer knyttet til
produksjon og enhet

Krig, mattrygghet og grovfôrproduksjon

Kostnadssiden knyttet til materialer

Politikk...

Fôring

- Viktig med avklaring av fôringsopplegg
- Fôring på forbrett krever at alle kan ete likt for å unngå stress under fôring.
 - Anbefalt eteplass er fra 0,35-0,45m
 - Ulike type fronter
- Fôring på appetitt
 - 2-4 sau pr. eteplass
 - Appetittfôrkasser
 - Fôrbrett
- Kraftfôrstasjoner
 - For større grupper

Tradisjonelle løsninger

«Tradisjonelt» med binger og fôrbrett

Oversiktlig

Mulig for mindre grupper

Enkelt med rasjonelle fôrlinjer

Enkelt med logistikk og dyreflyt

Vet hva man får!

Storbinger for sau

Oversikt, øye for sau

Logistikk!

Gjennomtenkt lamming

Riktig og dimensjonert bæring av gulv

Mulighet for å isolere enkelt dyr

Talle

Nok strø (0,5 kg halm/dyr/dag)

Fordel med tørt fôr

Min 1,4m² per søye

Klauvstell

Kan være billig

Kraftfôrautomat

- Rasjonelt opplegg for større grupper, 70-80 sau pr. stasjon
- Rett mengde til rett sau
- Gir fleksibilitet ift mengde på enkeltdyr, opptrapping mot lamming, justering av hold og overvåkning av tildelt mengde
- Kraftfôrautomaten gir muligheter for individuell fôring av enkeltdyr i flokk
- Bruk av RFID
- Økonomi?
- Finnes alternativ 😊

Ulike fôringslinjer

Hav kreves av eteplass?

- Eteplassbredde.
 - Behov varierer ut fra tid på året, rase, foringsstrategi og logistikk.

	Rase	Søyer (m)	Gimrer (m)	Årslam (m)
Høst	Tung	0,35	0,30	0,26
	Lett	0,30	0,27	0,24
Vår	Tung	0,45	0,40	0,36
	Lett	0,40	0,37	0,34

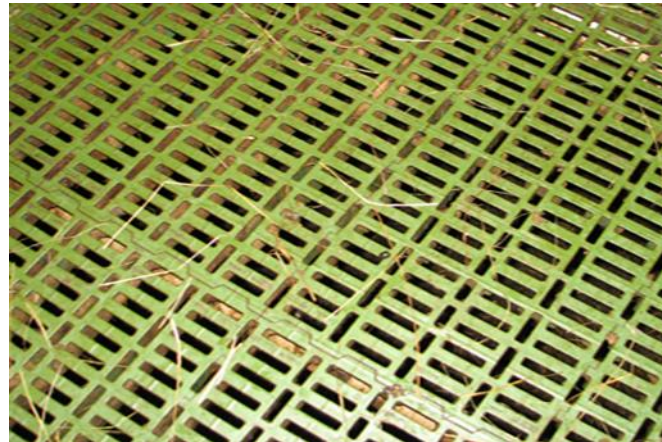
Areal

- Alle dyr skal kunne ligge samtidig
- Ikke trække på hverandre ved oppreising eller eting
- To sau skal kunne passere hverandre bak ei som står og spiser

	Areal (m ² /søye)
Drenerende gulv	0,9 ?
Talle	1,4 ?
Økologisk	1,5+0,35/lam
Lammingsbinger	1,5mx1,5m (min 1,2mx1,2m)

Ulike gulvtyper, alle med + og -

Gjødselkjeller

Sau pr/mnd: urin 40l	fast 110l	totalt 150l
Lam pr/mnd: urin 15l	fast 35l	totalt 50l

Logistikk og dyreflyt

Sortering og veiing

- Effektiv sortering og veiing
- Nortura trenger lamma til rett tid
- «Rett levering» gir bedre økonomi
- Bruk sauekontrollen for oversikt

 animalia Sauekontrollen

Min oversikt

Medlem

Siste innlesinger

Brukerstøtte

Rådgiver
Telefonnr
E-post

Animalia

Telefonnr 23 05 98 00
Åpningstider man, ons, fre 9-14
E-post sauekontrollen@animalia.no

Vann

- Daglig vannopptak avhenger av
 - Formengde (TS%)
 - Vanninnhold i fôret
 - Tid i drektighet
 - Klipping
- Ca vannforbruk 150 sau
 - Før lamming: 200-500 l (1-3,5 l/sau)
 - Etter lamming: min. 2000 l (10-14 l/sau)
- Drikkekar eller nipler ?
- Husk opplegg for vann i lamming

Vanntildeling

Lamming

- «Forskrift om velferd for småfe» sier at nyfødte lam skal ha tilgang på tett underlag
- Tett, tørt og trekkfritt
- Gode lammingsbinger

Bufferavdeling

- Behovet for å redusere DYRE kvadratmeter
- Erstatte disse med enkle bygg med flerbruksverdi
- Benytte eksisterende bygg
- Vær kreativ

«Barnehagen»

Ventilasjon

- Ventilasjonsbehov: 50m³/t. pr sau
- Undertrykksventilasjon mest vanlig
 - Vifte for utsug i vegg eller tak
 - Veggventiler
- Gjør beregning av ventilasjon for rett og riktig klima
- Naturlig ventilasjon

Ventilasjon, fritt valg😊

- Fjerne varme
- Fjerne vanndamp
- Fjerne annen forurensing (støv og gasser)

Smittesluse og oppholdsrom

«System og opplegg»

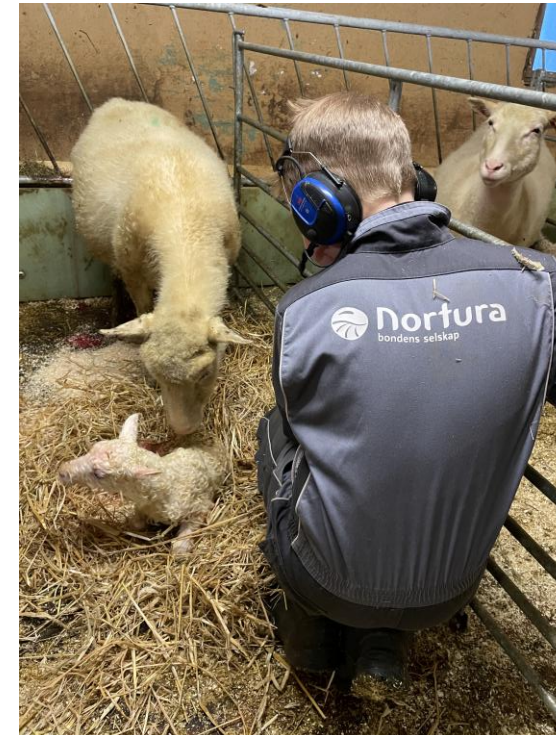

Lag et trivelig fjøs! Vi er matprodusenten uttad

For besøkende

Og for sauene

Det er ditt valg

- Viktig å bygge etter eget ønske
- Det er DU som skal gå i fjøset
- Lytt til folk du har tro på
- Besøk andre som har bygd
 - Se hva du vil ha
 - Se hva du ikke vil ha

***Lykke til, takk for
oppmerksomheten***

